

Neki írták a magyar szerelmi líra legismertebb versét, a Szeptember végén-t. 1846 szeptemberében találkozott először Petőfi Júliával, napra pontosan egy évvel később házasodtak össze és napra pontosan 22 évvel később temették — 39 éves korában — el azt a nőt, akit akár költőként vagy az Andersen-mesék magyarra való fordítójaként is ismerhetnénk. De nem ismerjük, az ő életét két év határozta meg. A Petőfi mellett eltöltött két esztendő.

Behunytt szemmel ült a karos-székében Szendrey Júlia, hallgatott s érezni lehetett, hogy több szó már nem hagyja el az ajkát. Feje kissé féloldalra billent. Nem tudni, elaludt-e, de aki ránézett, csak arra gondolhatott, hogy álmodik.

Óvatos mozdulattal, nesz-telenül felállt helyéről a két vendég. Lábujjhegyen hagyták el a szobát. S hangtalanul húzták be maguk mögött az ajtót.

— Szegény asszony — szólalt meg távozás közben a kis Júlia. — Úgy sajnálom őt.

— Te sajnálsz? — csendült fel Zsuzsa hangja. — Én irigylem. Van-e nő, aki szebb élettel dicsekedhetik? Petőfi Sándor felesége lenni!

— De Petőfi Sándort elveszíteni!

— Nem vesztette el. Nem veszthette el. Ott él a szívében halhatatlanul.

— Mindnyájunk szívében ott él.

— Igen, minden magyar szívében. S míg magyar szó hangzik, Petőfi szellemével együtt ott él a szívekben Petőfiné Szendrey Júlia is.

***

„Az erdői George Sand tehát teljesítette küldetését Petőfi mellett, szinte a görög mitológia kérlelhetetlenségével, kokárdával, vörös övszalaggal, vörös frígiai sipkával követte a férjét, míg az sorsához el nem érkezett.

A rövid hajú, férfiruhás, szivarozó, szabados, végzetes Júlia azonban csak addig érdekel minket, míg a Petőfié volt. Bűnösnek mondani könnyelműség és tudatlanság volna: ő szimbólumos büntetése volt Petőfi életének és zsenijének.”

(Ady Endre)

***

Ha a szabadságharc bukása után Szendrey Júlia börtönbe kerül, meghal vagy esetleg zárdába vonul, később az egész nemzet a fellegekig magasztalta volna. De a sorsa az lett, hogy egy nemzet szórta rá szitkait. Nem kevesen azok közül, akik annak idején támadták a költőt. Vannak, akik úgy vélik, bármilyen szép is Petőfi szerelmi lírája, mégsem az igazi, hiányzik belőle a fájdalom, az önsanyargatás a kínlás. Hiányzik, Júlia mellett eltöltött két éve alatt nem

175 éve született Petőfiné Szendrey Júlia

Feleségek felesége

ismerhette meg ezeket az érzéseket...

Aki már elment, azt nagyon könnyű szeretni. Júlia akkor szerette Petőfit, mikor kellett, mikor annak szüksége volt a szeretetére. Mellette állt, mikor Kossuth, Klapka vagy Mészáros Lázár oktatták ki, társa volt a kudarcos választás bukásában is. Soha nem zavarta, hogy nem hozzá íródtak a híres sorok: „Fa leszek, ha fának vagy virága...” És valóban megszűnt valaha is szeretni a költőt?

***

„Vétkeztem? Aki a házasságkötésünk után felhangzó pletykák, kárörvendő nevetések, rosszhiszemű káromások után indul, bűnösnek fog találni. „Ha eldobod egykor az özvegyi fátyolt” — lám, egy év sem telt el, s a költő jóslata bevált!

„Vérpanoráma leng előttem el,
A jövő kor jelenései,
Saját vérük tavába fúlnak bele
A szabadságnak ellenségei!...
Egy kis mennydörgés szívem dobogása,
S villámok futnak által fejemen,
S keblemre hajtva fejecskéjét, alszik
Kis feleségem mélyen, csendesesen.”

(Petőfi Sándor)

„Midőn kínpaddá lőn az élet,
Melyre balsorsunk
felfeszítet,
Ajunkon honnan a mosoly?
Egy-egy boldog óra emléke
Mely gyötrődésünk közepette
Föltámadt halottaiból.”

(Szendrey Júlia)

Új férjemnek bevallottam, hogy szerelmem örök időkre Sándoré. Mégis igyekeztem hűséges és jó felesége lenni. De most hogyan védekezem? Most, amikor önmagam ellen a vádat én emelem? Hogy inkább kellett volna választanom a börtönt!

Ha vétkeztem, megbűnhődtem érte. Egy boldogtalan házasság hosszú esztendeivel sok minden le lehet vezetkenni. A csodálatos mese után, amelybe Petőfi Sándor az erdői kislány életét emelte, zuhanás és mind mélyebbre merülés a valóságba jött. Mert a második házasságom ez volt: csalódás és szenvedés. Legszívesebben kitépném életemből ezeket az éveket.

Ha mérlegre teszem életem két szakaszát, a mérleg nyele két esztendő felé billen. Két boldog esztendő emlékét őrzöm, s ez bearanyozza egész életemet. Mint valami repülés, felhők fölött a csillagok közelében. Talán sok is volt ennyi boldogság egy ember életében, ezért kellett jönnie utána szenvedéseimnek. S ha megkérdeznék, hogyan éltem, teljes hittel azt válaszolnám: boldogan. Nincs erő, amely meg nem történté tudná tenni azt, ami történt. De nincs hatalom, amely le tudná tagadni, hogy egyedül én voltam az, aki boldoggá tudta tenni Petőfi Sándort.”

-on-

(Forrás: Pál Anna: Két boldog esztendő és Szendrey Júlia naplója)

Júlia második házasságából született gyermekével